Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

9 ianuarie 2015 * [i]

„Trimitere preliminară – Procedură preliminară de urgență – Cooperare judiciară în materie civilă – Competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești – Răpire a unui copil – Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 – Articolul 11 alineatele (7) și (8)”

În cauza C-498/14 PPU,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de cour d'appel de Bruxelles (Belgia), prin decizia din 7 noiembrie 2014, primită de Curte la 10 noiembrie 2014, în procedura

RG

împotriva

SF,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul L. Bay Larsen (raportor), președinte de cameră, doamna K. Jürimaë, domnii J. Malenovský și M. Safjan și doamna A. Prechal, judecători,

avocat general: domnul N. Jääskinen,

grefier: domnul V. Tourrès, administrator,

având în vedere cererea instanței de trimitere din 7 noiembrie 2014, primită de Curte la 10 noiembrie 2014, de judecare a trimiterii preliminare potrivit procedurii de urgență, conform articolului 107 din Regulamentul de procedură al Curții,

având în vedere decizia din 18 noiembrie 2014 a Camerei a patra de admitere a acestei cereri,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 11 decembrie 2014,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru guvernul belgian, de C. Pochet, de J.-C. Halleux și de L. Van den Broeck, în calitate de agenți;

– pentru Comisia Europeană, de M. Wilderspin, în calitate de agent,

* Limba de procedură: franceza.

după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 11 alineatele (7) și (8) din Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000 (JO L 338, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 183, denumit în continuare „regulamentul”).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între RG, pe de o parte, și SF, pe de altă parte, cu privire la răspunderea părintească față de fiul lor, TE, reținut în Polonia de SF.

Cadrul juridic

Convenția de la Haga din 1980

3 Articolul 3 din Convenția asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii, încheiată la 25 octombrie 1980 la Haga (denumită în continuare „Convenția de la Haga din 1980”), prevede:

„Deplasarea sau neînapoierea unui copil se consideră ilicită:

a) când are loc prin violarea unui drept privind încredințarea, atribuit unei persoane, unei instituții sau oricărui alt organism acționând fie separat, fie împreună, prin legea statului în care copilul își avea reședința obișnuită, imediat înaintea deplasării sau neînapoierii sale și

b) dacă la vremea deplasării sau neînapoierii acest drept era exercitat în mod efectiv, acționându-se separat sau împreună ori ar fi fost astfel exercitate, dacă asemenea împrejurări nu ar fi survenit.

Dreptul privind încredințarea, vizat la litera a), poate rezulta, între altele, dintr-o atribuire de plin drept, dintr-o hotărâre judecătorească sau administrativă sau dintr-un acord în vigoare potrivit dreptului acelui stat.”

4 Articolul 12 din convenția menționată are următorul cuprins:

„Când un copil a fost deplasat sau reținut ilicit în înțelesul articolului 3 și o perioadă de mai puțin de un an s-a scurs cu începere de la deplasare sau neînapoiere în momentul introducerii cererii înaintea autorității judiciare sau administrative a statului contractant unde se află copilul, autoritatea sesizată dispune înapoierea sa imediată.

[…]”

5 Articolul 13 din Convenția de la Haga din 1980 prevede:

„Prin excepție de la dispozițiile articolului precedent, autoritatea judiciară sau administrativă a statului solicitat nu este ținută să dispună înapoierea copilului dacă persoana, instituția sau organismul care se împotrivește înapoierii sale stabilește:

a) că persoana, instituția sau organismul care avea în îngrijire copilul nu exercita efectiv dreptul privind încredințarea la data deplasării sau neînapoierii, ori consimțise sau achiesase ulterior acestei deplasări sau neînapoieri sau

b) că există un risc grav ca înapoierea copilului să-l expună unui pericol fizic sau psihic sau ca în orice alt chip să-l situeze într-o situație intolerabilă.

[…]”

6 Convenția de la Haga din 1980 a intrat în vigoare la 1 decembrie 1983. Toate statele membre ale Uniunii Europene sunt părți contractante la aceasta.

Dreptul Uniunii

7 Considerentele (12), (17), (18) și (33) ale regulamentului sunt redactate după cum urmează:

„(12) Temeiurile de competență stabilite prin prezentul regulament în materia răspunderii părintești sunt concepute în funcție de interesul superior al copilului și, în special, de criteriul proximității. Prin urmare, ar trebui să fie competente în primul rând instanțele statului membru în care copilul își are reședința obișnuită, cu excepția unor cazuri de schimbare a reședinței copilului sau ca urmare a unui acord încheiat între titularii răspunderii părintești.

[…]

(17) În caz de deplasare sau de reținere ilicită a unui copil, înapoierea sa ar trebui obținută fără întârziere, iar, în acest scop, Convenția de la Haga [din 1980] ar trebui să se aplice în continuare, astfel cum a fost completată cu dispozițiile din prezentul regulament, în special cu cele din articolul 11. Instanțele din statul membru în care a fost deplasat copilul sau a fost reținut ilicit ar trebui să fie în măsură să se opună înapoierii sale în cazuri precise, justificate în mod corespunzător. Cu toate acestea, o astfel de hotărâre ar trebui să poată fi înlocuită cu o hotărâre ulterioară a instanței din statul membru al reședinței obișnuite a copilului înaintea deplasării sale sau a reținerii sale ilicite. Dacă această hotărâre implică înapoierea copilului, înapoierea ar trebui realizată fără a fi necesară recurgerea la vreo procedură pentru recunoașterea și executarea hotărârii în cauză în statul membru în care se află copilul răpit.

(18) În caz de hotărâre de neînapoiere pronunțată în temeiul articolului 13 din Convenția de la Haga din 1980, instanța ar trebui să informeze cu privire la aceasta instanța competentă sau autoritatea centrală din statul membru în care copilul își avea reședința obișnuită înaintea deplasării sau reținerii sale ilicite. Această instanță, în cazul în care nu a fost încă sesizată, sau autoritatea centrală, ar trebui să adreseze o notificare părților. Această obligație nu ar trebui să împiedice autoritatea centrală să adreseze, de asemenea, o notificare autorităților publice vizate în conformitate cu dreptul intern.

[…]

(33) Prezentul regulament recunoaște drepturile fundamentale și respectă principiile consacrate de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene [denumită în continuare «carta»]. În special, prezentul regulament se asigură că sunt respectate drepturile fundamentale ale copilului în conformitate cu articolul 24 din [cartă]."

8 Articolul 1 alineatele (1) și (2) din regulament prevede:

„(1) Prezentul regulament se aplică, oricare ar fi natura instanței, materiilor civile privind:

[…]
(b) atribuirea, exercitarea, delegarea, retragerea totală sau parțială a răspunderii părintești.

(2) Materiile prevăzute la alineatul (1) litera (b) cuprind în special:
(a) încredințarea și dreptul de vizită;

[…]"

9 Potrivit articolului 2 din regulament:

„În sensul prezentului regulament:

1. «instanță judecătorească» înseamnă toate autoritățile din statele membre competente în materiile care intră sub incidența domeniului de aplicare a prezentului regulament în temeiul articolului 1;

[…]

7. «răspundere părintească» înseamnă ansamblul drepturilor și obligațiilor conferite unei persoane fizice sau unei persoane juridice în temeiul unei hotărâri judecătorești, al unui act cu putere de lege sau al unui acord în vigoare privind persoana sau bunurile unui copil. Aceasta cuprinde în special încredințarea și dreptul de vizită;

8. «titular al răspunderii părintești» înseamnă orice persoană care exercită răspunderea părintească față de un copil;

9. «încredințare» înseamnă drepturile și obligațiile privind îngrijirea persoanei unui copil, în special dreptul de a decide asupra locului său de reședință;

10. «drept de vizită» înseamnă în special dreptul de a duce copilul pentru o perioadă limitată într-un alt loc decât cel al reședinței sale obișnuite;

11. «deplasare sau reținere ilicită a unui copil» înseamnă deplasarea sau reținerea unui copil în cazul în care:
(a) a avut loc o încălcare adusă încredințării dobândite printr-o hotărâre judecătorească, printr-un act cu putere de lege sau printr-un acord în vigoare în temeiul legislației statului membru în care copilul își avea reședința obișnuită imediat înaintea deplasării sau reținerii sale

și
(b) sub rezerva ca încredințarea să fi fost exercitată efectiv, singur sau împreună, în momentul deplasării sau reținerii, sau ar fi fost exercitată dacă nu ar fi survenit aceste evenimente. Încredințarea se consideră ca fiind exercitată împreună atunci când unul dintre titularii răspunderii părintești nu poate, în temeiul unei hotărâri judecătorești sau ca efect al legii, să decidă asupra locului de reședință a copilului fără consimțământul celuilalt titular al răspunderii părintești."

10 Articolul 8 din regulament, intitulat „Competență de fond”, prevede:

„(1) Instanțele judecătorești dintr-un stat membru sunt competente în materia răspunderii părintești privind un copil care are reședința obișnuită în acest stat membru la momentul la care instanța este sesizată.

(2) Alineatul (1) se aplică sub rezerva dispozițiilor articolelor 9, 10 și 12.”

11 Articolul 11 din regulament, intitulat „Înapoierea copilului”, este redactat după cum urmează:

„(1) În cazul în care o persoană, instituție sau orice alt organism căruia/căreia i s-a încredințat copilul solicită autorităților competente dintr-un stat membru să pronunțe o hotărâre judecătorească pe baza Convenției de la Haga [din 1980] în vederea obținerii înapoierii copilului care a fost deplasat sau reținut ilicit într-un alt stat membru decât statul membru în care copilul își avea reședința obișnuită imediat înainte de deplasarea sau de reținerea sa ilicită, se aplică alineatele (2)-(8).

[…]

(3) O instanță sesizată cu o cerere de înapoiere a unui copil prevăzută la alineatul (1) acționează cu celeritate în cadrul procedurii privind cererea, utilizând procedurile urgente prevăzute de dreptul intern.

Fără a aduce atingere primului paragraf, instanța judecătorească pronunță hotărârea, cu excepția cazului în care aceasta se dovedește imposibilă din cauza unor împrejurări excepționale, în cel mult șase săptămâni de la sesizarea sa.

[…]

(6) În cazul în care o instanță judecătorească a pronunțat o hotărâre de neînapoiere în temeiul articolului 13 din Convenția de la Haga din 1980, instanța trebuie să transmită de îndată, fie direct, fie prin intermediul autorității sale centrale, o copie a hotărârii judecătorești de neînapoiere și a documentelor pertinente, în special un proces-verbal al ședințelor instanței competente sau autorității centrale din statul membru în care copilul își avea reședința obișnuită imediat înaintea deplasării sale sau reținerii sale ilicite, în conformitate cu dreptul intern. Instanța trebuie să primească toate documentele menționate în termen de o lună de la data hotărârii de neînapoiere.

(7) Cu excepția cazului în care instanțele judecătorești din statul membru în care copilul își avea reședința obișnuită imediat înainte de deplasarea sa sau de reținerea sa ilicită au fost deja sesizate de una dintre părți, instanța judecătorească sau autoritatea centrală care primește informația menționată la alineatul (6) trebuie să o notifice părților și să le invite să prezinte observații instanței, în conformitate cu dreptul intern, în termen de trei luni de la data notificării, pentru ca instanța judecătorească să examineze problema încredințării copilului.

Fără a aduce atingere normelor în materie de competență prevăzute de prezentul regulament, instanța judecătorească închide cauza în cazul în care nu a primit nicio observație în termenul prevăzut.

(8) Fără a aduce atingere unei hotărâri de neînapoiere pronunțate în conformitate cu articolul 13 din Convenția de la Haga din 1980, orice hotărâre ulterioară prin care se dispune înapoierea copilului, pronunțată de o instanță competentă în temeiul prezentului regulament, este executorie în conformitate cu capitolul III secțiunea 4, în vederea asigurării înapoierii copilului.”

12 Articolul 15 din regulament, intitulat „Trimiterea la o instanță mai bine plasată pentru a soluționa cauza”, prevede la alineatul (1):

„Cu titlu de excepție, instanțele judecătorești dintr-un stat membru competente pentru a soluționa cauza pe fond pot, în cazul în care consideră că o instanță dintr-un alt stat membru cu care copilul are o legătură specială este mai bine plasată pentru a soluționa cauza sau o parte specifică a acesteia și atunci când acest lucru servește interesul superior al copilului:

(a) să suspende procedura sau respectiva parte a acesteia și să invite părțile să depună o cerere la instanța judecătorească din acest alt stat membru în conformitate cu alineatul (4) sau

(b) să solicite instanței judecătorești din alt stat membru să-și exercite competența în conformitate cu alineatul (5).”

Dreptul belgian

13 Articolul 1322 decies din Codul judiciar, astfel cum a fost modificat prin Legea din 30 iulie 2013 privind înființarea Tribunalului pentru familie (denumit în continuare „Codul judiciar”), este redactat după cum urmează:

„§ 1. Hotărârea de neînapoiere a copilului pronunțată în străinătate, precum și documentele însoțitoare transmise către Autoritatea centrală belgiană în temeiul articolului 11 alineatul (6) din regulamentul Consiliului menționat la articolul 1322 bis [alineatul 1 punctul] 3°, sunt trimise prin scrisoare recomandată la grefa tribunalului de primă instanță care funcționează în sediul curții de apel în circumscripția căreia copilul avea reședința obișnuită imediat înaintea deplasării sale sau reținerii sale ilicite.

§ 2. După primirea documentelor și în termen de cel mult trei zile lucrătoare, grefierul notifică părților și Ministerului Public, prin scrisoare judiciară recomandată cu confirmare de primire, informația prevăzută la articolul 11 alineatul (7) din regulamentul Consiliului menționat la alineatul 1. Scrisoarea judiciară recomandată cu confirmare de primire conține următoarele mențiuni:

1° textul articolului 11 din regulamentul Consiliului menționat la articolul 1322 bis [alineatul 1 punctul] 3°;

2° o invitație adresată părților de a depune observații la grefă în termen de trei luni de la notificare. Depunerea observațiilor declanșează sesizarea Tribunalului pentru familie de primă instanță.

§ 3. În cazul în care cel puțin una dintre părți depune observații, grefierul convoacă imediat părțile la prima ședință utilă.

§ 4. Sesizarea Tribunalului pentru familie suspendă procedurile inițiate în fața instanțelor judecătorești sesizate cu un litigiu în materia răspunderii părintești sau cu un litigiu conex.

§ 5. În cazul în care părțile nu prezintă observații în termenul prevăzut la alineatul 2 punctul 2°, Tribunalul pentru familie pronunță o ordonanță prin care se constată acest lucru, care se notifică de grefier părților, Autorității centrale și Ministerului Public.

§ 6. Prin hotărârea pronunțată cu privire la problema încredințării copilului în temeiul articolului 11 alineatul (8) din regulamentul Consiliului menționat la alineatul 1 se poate statua, la cererea uneia dintre părți, și asupra dreptului de vizită în ipoteza în care hotărârea ar dispune înapoierea copilului în Belgia.

§ 7. Hotărârea menționată la alineatul 6 se notifică de grefier părților, Ministerului Public și Autorității centrale belgiene prin scrisoare judiciară recomandată cu confirmare de primire.

§ 8. Autoritatea centrală belgiană este singura abilitată să asigure transmiterea hotărârii și a documentelor însoțitoare către autoritățile competente ale statului în care a fost pronunțată hotărârea de neînapoiere.

§ 9. În vederea aplicării articolului 11 alineatele (7) și (8) din regulamentul Consiliului menționat la alineatul 1, copilul este ascultat în conformitate cu articolul 42 alineatul (2) litera (a) din regulamentul menționat și cu Regulamentul (CE) nr. 1206/2001 al Consiliului din 28 mai 2001 privind cooperarea între instanțele statelor membre în domeniul obținerii de probe în materie civilă sau comercială."

Litigiul principal și întrebarea preliminară

14 TE este un copil născut în Polonia, la 21 decembrie 2011, dintr-o relație între SF, de naționalitate poloneză, și RG, de naționalitate britanică, cu reședința în Belgia.

15 Mama [SF] și copilul s-au instalat la Bruxelles (Belgia) în cursul lunilor iulie și august 2012, când copilul avea vârsta de șapte luni. De la data instalării, copilul a avut domiciliul la mama lui și își întâlnea tatăl în mod regulat.

16 Tatăl și mama au participat, în lunile august și septembrie 2013, la o mediere locală pentru a conveni cu privire la locuința copilului, însă nu a fost încheiat niciun acord.

17 La 16 octombrie 2013, mama l-a anunțat pe tată că pleacă în vacanță cu copilul în Polonia.

18 Prin cererea introductivă depusă la 18 octombrie 2013, tatăl a sesizat tribunal de la jeunesse de Bruxelles pentru a se statua, printre altele, asupra modalităților de exercitare a autorității părintești și asupra locuinței copilului.

19 De asemenea, prin citația din 23 octombrie 2013, tatăl a sesizat judecătorul delegat cu luarea măsurilor provizorii cu o cerere urgentă și provizorie având ca obiect stabilirea unei locuințe secundare a copilului la acesta.

20 Atunci când tatăl și-a dat seama că mama nu avea intenția să se întoarcă în Belgia cu copilul lor, și-a modificat cererile formulate la judecătorul delegat cu luarea măsurilor provizorii și la tribunal de la jeunesse de Bruxelles și a solicitat, printre altele, exercitarea exclusivă a autorității părintești, stabilirea la acesta a locuinței principale a copilului și adoptarea interdicției ca mama să părăsească teritoriul belgian cu copilul. La rândul său, mama a contestat competența internațională a instanțelor belgiene, solicitând aplicarea articolului 15 din regulament și trimiterea cauzei la instanțele poloneze, care prezintă o legătură specială cu situația copilului întrucât acesta are reședința în Polonia și a fost înscris între timp la grădiniță.

21 Prin ordonanța din 19 decembrie 2013, judecătorul delegat cu luarea măsurilor provizorii s-a declarat competent și, cu titlu provizoriu și pentru motive legate de urgență, a admis cererile formulate de tată.

22 Prin hotărârea din 26 martie 2014, tribunal de la jeunesse de Bruxelles, după ce și-a confirmat competența, a statuat că autoritatea părintească va fi exercitată de părinți împreună, a stabilit locuința principală a copilului la mamă și, cu titlu provizoriu, a stabilit locuința secundară a copilului la tată un weekend din două, fiind în sarcina acestuia să se deplaseze în Polonia.

23 Considerând că respectiva hotărâre valida deplasarea ilicită a copilului comun în Polonia și recunoștea o consecință juridică pozitivă acestei situații de fapt, tatăl a declarat apel împotriva hotărârii menționate la cour d'appel de Bruxelles, solicitând cu titlu principal exercitarea exclusivă a autorității părintești, precum și stabilirea la acesta a locuinței principale a copilului.

24 În paralel cu procedura pe fond în fața instanțelor belgiene, tatăl a sesizat, la 20 noiembrie 2013, autoritatea centrală belgiană cu o cerere având ca obiect înapoierea imediată a copilului în Belgia potrivit procedurii de înapoiere reglementate prin Convenția de la Haga din 1980.

25 La 13 februarie 2014, Tribunalul Districtual din Płońsk (Polonia) a constatat deplasarea ilicită a copilului de către mama sa și existența reședinței obișnuite a copilului în Belgia înaintea deplasării sale. Tribunalul a decis totuși să pronunțe o hotărâre de neînapoiere a copilului, întemeiată pe articolul 13 litera (b) din Convenția de la Haga din 1980.

26 Autoritatea centrală belgiană, care a primit de la autoritatea centrală poloneză o copie a hotărârii de neînapoiere menționate și a documentelor pertinente, a depus acest dosar, la 10 aprilie 2014, la grefa tribunal de première instance francophone de Bruxelles, care a invitat părțile să depună concluzii. Depunerea concluziilor de către tată în fața acestei instanțe, la 9 iulie 2014, a avut ca efect sesizarea președintelui tribunal de première instance francophone de Bruxelles, care avea competența, conform articolului 1322 decies din Codul judiciar, în versiunea aplicabilă înainte de intrarea în vigoare a Legii din 30 iulie 2013 privind înființarea Tribunalului pentru familie, să examineze problema încredințării copilului, conform articolului 11 alineatele (6) și (7) din regulament. În temeiul articolul 1322 decies din Codul judiciar, sesizarea instanței menționate atrage suspendarea procedurilor declanșate în fața instanțelor judecătorești sesizate cu un litigiu în materia răspunderii părintești sau cu un litigiu conex. Ca urmare a intrării în vigoare a legii menționate, cauza a fost reatribuită tribunal de la famille de Bruxelles.

27 Prin hotărârea interlocutorie din 30 iulie 2014 pronunțată în cauză, judecată în lipsa mamei, cour d'appel de Bruxelles a confirmat hotărârea adoptată de tribunal de la jeunesse de Bruxelles în măsura în care acesta a constatat competența internațională a instanței belgiene de a se pronunța pe fond în privința chestiunilor referitoare la răspunderea părintească. În schimb, constatând că președintele tribunal de première instance francophone de Bruxelles fusese între timp sesizat de părți cu o cerere întemeiată pe articolul 11 alineatele (6) și (7) din regulament, respectiva curte de apel a amânat pronunțarea pe fondul litigiului și a solicitat autorității centrale din Belgia să depună la dosarul procedurii cu care a fost sesizată întregul dosar pe care această autoritate îl depusese, în temeiul articolului 1322 decies din Codul judiciar, la grefa tribunal de première instance francophone de Bruxelles. În sfârșit, în așteptarea soluționării la acest tribunal a procedurii prevăzute la articolul 11 alineatele (6)-(8) din regulament, cour d'appel de Bruxelles a statuat cu titlu provizoriu și a dispus ca mama să îi comunice tatălui adresa noului loc în care are reședința împreună cu copilul și a stabilit modalitățile de exercitare a dreptului de vizită al tatălui cu privire la copil.

28 Întrucât mama a refuzat să comunice adresa la care locuiește cu copilul, tatăl nu și-a putut exercita dreptul de vizită care i-a fost acordat de curte.

29 În paralel cu procedurile desfășurate în Belgia de către tată, mama a formulat în Polonia diverse acțiuni în justiție referitoare la răspunderea părintească. Instanțele poloneze, după ce au constatat că tribunalul belgian a fost primul sesizat, iar acesta și-a recunoscut competența internațională, au apreciat că nu sunt competente în materie.

30 Prin hotărârea definitivă pronunțată la 8 octombrie 2014, tribunal de la famille de Bruxelles a trimis cauza la cour d'appel de Bruxelles, pentru motivul că instanțele belgiene fuseseră sesizate de tată înainte de deplasarea ilicită a copilului în sensul articolului 11 alineatul (7) din regulament și că dezbaterea pe fond era pendinte la respectiva curte de apel.

31 Cour d'appel de Bruxelles apreciază că, potrivit dreptului belgian, nu se poate considera sesizată cu procedura prevăzută la articolul 11 alineatele (6)-(8) din regulament prin hotărârea de trimitere pronunțată de tribunal de la famille de Bruxelles la 8 octombrie 2014. Curtea de apel menționată consideră astfel că nu ar putea fi sesizată cu această procedură decât printr-un apel pe care l-ar formula o parte împotriva hotărârii respective.

32 Această instanță pune problema dacă, ținând seama de cerințele de celeritate și de eficacitate cărora trebuie să li se supună procedura prevăzută la articolul 11 alineatele (6)-(8) din regulament, alineatul (7) al acestui articol se opune ca dreptul unui stat membru să atribuie unei instanțe specializate competența exclusivă pentru soluționarea acestei proceduri și să dispună în același timp ca toate procedurile referitoare la autoritatea părintească inițiate în fața unei instanțe judecătorești să fie suspendate din momentul în care are loc sesizarea instanței specializate respective.

33 Astfel, cour d'appel de Bruxelles apreciază că trebuie sesizată Curtea cu o întrebare preliminară având ca obiect interpretarea articolului 11 alineatele (7) și (8) din regulament, pentru a putea stabili instanța belgiană competentă în temeiul dreptului Uniunii și, în special, pentru a decide dacă este de competența aceleiași curți de apel, sesizată cu procedura pe fond privind răspunderea părintească, să statueze conform procedurii prevăzute la articolul 11 alineatele (6)-(8) din regulament.

34 În aceste condiții, cour d'appel de Bruxelles a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 11 alineatele (7) și (8) din regulament poate fi interpretat în sensul că se opune ca un stat membru:

– să acorde prioritate specializării instanțelor în situațiile de răpire de către unul dintre părinți în ceea ce privește procedura prevăzută de aceste dispoziții, chiar și în cazul în care o instanță judecătorească este deja sesizată cu o procedură pe fond privind răspunderea părintească față de copil;

– să îi retragă instanței sesizate cu o procedură pe fond privind răspunderea părintească față de copil competența de a statua cu privire la încredințarea copilului, deși instanța respectivă are competența, atât pe plan internațional, cât și pe plan național, de a statua cu privire la problema răspunderii părintești față de copil?"

Cu privire la procedura preliminară de urgență

35 Cour d'appel de Bruxelles a solicitat ca trimiterea preliminară să fie judecată potrivit procedurii de urgență prevăzute la articolul 107 din Regulamentul de procedură al Curții, din cauza urgenței deosebite din cauza principală. Astfel, aceasta ar privi exercitarea autorității părintești și încredințarea copilului într-un context în care ar exista un risc de deteriorare ireparabilă a legăturii dintre tată și fiu, acesta din urmă fiind în prezent privat de contacte cu tatăl său.

36 Trebuie constatat, în primul rând, că trimiterea preliminară privește interpretarea regulamentului care a fost adoptat în special în temeiul articolului 61 litera (c) CE, în prezent articolul 67 TFUE, care figurează în titlul V din partea a treia din Tratatul FUE, privind spațiul de libertate, securitate și justiție, astfel încât această trimitere intră în domeniul de aplicare al procedurii de urgență definit la articolul 107 din Regulamentul de procedură.

37 În al doilea rând, din decizia de trimitere reiese că SF refuză să se conformeze hotărârii pronunțate de cour d'appel de Bruxelles la 30 iulie 2014, prin care aceasta, pe de o parte, a dispus ca SF să îi comunice lui RG, în termen de opt zile de la comunicarea hotărârii menționate, adresa noului loc în care are reședința împreună cu copilul și, pe de altă parte, a declarat că RG va exercita un drept de vizită cu privire la TE, sub rezerva unui alt acord între părți, un weekend din trei.

38 În această privință, trebuie arătat că prezenta cauză privește un copil în vârstă de trei ani care este separat de tatăl său de mai mult de un an. În consecință, prelungirea situației actuale, caracterizată în plus prin distanța importantă care separă reședința tatălui de locuința copilului, ar putea afecta în mod grav relația viitoare dintre acesta din urmă și tatăl său.

39 În aceste condiții, Camera a patra a Curții a decis, în temeiul articolului 108 din Regulamentul de procedură, la propunerea judecătorului raportor și după ascultarea avocatului general, să admită cererea instanței de trimitere privind judecarea trimiterii preliminare potrivit procedurii de urgență.

Cu privire la întrebarea preliminară

40 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 11 alineatele (7) și (8) din regulament trebuie interpretat în sensul că se opune ca un stat membru să atribuie unei instanțe specializate competența de a examina problemele privind înapoierea sau încredințarea copilului în cadrul procedurii prevăzute de aceste dispoziții, chiar și în cazul în care o instanță judecătorească este deja sesizată, pe de altă parte, cu o procedură pe fond privind răspunderea părintească față de copil.

41 Trebuie amintit că obiectivul regulamentului nu este acela de a unifica normele de drept material și de procedură în diferitele state membre. Cu toate acestea, aplicarea respectivelor norme naționale nu trebuie să aducă atingere efectului util al acestui regulament (a se vedea în acest sens Hotărârea Rinau, C-195/08 PPU, EU:C:2008:406, punctul 82).

42 În prezentul context, trebuie subliniat de asemenea că din considerentul (33) al regulamentului rezultă că acesta recunoaște drepturile fundamentale și respectă principiile consacrate de cartă, asigurându-se în special că sunt respectate drepturile fundamentale ale copilului, astfel cum sunt prevăzute la articolul 24 din aceasta, printre care în special dreptul de a întreține cu regularitate relații personale și contacte directe cu ambii părinți (a se vedea în acest sens Hotărârea McB, C-400/10 PPU, EU:C:2010:582, punctul 60).

43 Potrivit articolului 11 alineatul (6) din regulament, în cazul în care, în urma răpirii unui copil, o instanță judecătorească pronunță o hotărâre de neînapoiere în temeiul articolului 13 din Convenția de la Haga din 1980, instanța trebuie să transmită de îndată o copie a hotărârii judecătorești de neînapoiere și a documentelor pertinente instanței competente sau autorității centrale din statul membru în care copilul avea reședința obișnuită imediat înaintea deplasării sale sau reținerii sale ilicite, în conformitate cu dreptul intern. Este necesar să se arate că trimiterea expresă la dreptul intern indică printre altele că este în sarcina statului membru în care copilul avea reședința obișnuită imediat înaintea deplasării să stabilească, cu respectarea obiectivelor regulamentului, instanța competentă pentru a statua cu privire la problema înapoierii copilului după pronunțarea unei hotărâri de neînapoiere în statul membru în care acesta a fost deplasat.

44 În ceea ce privește articolul 11 alineatul (7) din regulament, acesta prevede că, atunci când a fost adoptată o hotărâre judecătorească de neînapoiere, cu excepția cazului în care instanțele judecătorești din statul membru în care copilul avea reședința obișnuită imediat înainte de deplasarea sa sau de reținerea sa ilicită au fost deja sesizate, instanța judecătorească sau autoritatea centrală care primește informația referitoare la această hotărâre judecătorească trebuie să o notifice părților și să le invite să prezinte observații instanței pentru ca aceasta să examineze problema încredințării copilului. Or, nici

respectiva dispoziție din regulament, nici articolul 11 alineatul (6) din acesta nu identifică instanța națională competentă să examineze problema încredințării copilului în urma unei hotărâri de neînapoiere. Aceeași este situația în ceea ce privește alineatul (8) al articolului respectiv.

45 În această privință, deși, conform articolului 11 alineatul (7) din regulament, instanța sau autoritatea centrală menționată trebuie să notifice părților, printre altele, o copie a hotărârii de neînapoiere pronunțate în temeiul articolului 13 din Convenția de la Haga din 1980, pentru a permite, dacă este cazul, examinarea problemei încredințării copilului, cu excepția cazului în care instanțele judecătorești din statul membru în care copilul avea reședința obișnuită imediat înainte de deplasarea sa sau de reținerea sa ilicită au fost deja sesizate, problema dacă, atunci când o astfel de sesizare a avut loc, instanța stabilită de statul membru ca fiind competentă pentru examinarea menționată își pierde competența în favoarea unor alte instanțe ale aceluiași stat membru ține de dreptul național.

46 Astfel, după cum a arătat avocatul general la punctul 60 din luarea de poziție, articolul 11 alineatul (7) din regulament nu constituie o normă care urmărește să stabilească instanța competentă, ci mai degrabă o normă cu caracter tehnic care are în principal ca obiect să stabilească modalitățile de notificare a informațiilor referitoare la hotărârea de neînapoiere.

47 Pe de altă parte, poate fi amintit că, potrivit jurisprudenței Curții, nu se poate deduce din articolul 11 alineatul (7) din regulament că o hotărâre privind încredințarea copilului constituie în mod necesar o condiție prealabilă adoptării, dacă este cazul, a unei hotărâri prin care se dispune înapoierea copilului. Astfel, această ultimă hotărâre intermediară servește de asemenea realizării obiectivului procedurilor administrative și judiciare, și anume regularizarea situației copilului (a se vedea în acest sens Hotărârea Povse, C-211/10 PPU, EU:C:2010:400, punctul 53).

48 Deși guvernul belgian arată că, potrivit dreptului procedural național, instanța specializată sesizată cu problema înapoierii copilului în temeiul articolului 11 alineatele (6)-(8) din regulament putea, la cererea uneia dintre părți, să trimită cauza la curtea de apel sesizată cu fondul litigiului referitor la răspunderea părintească pentru ca aceasta din urmă să se pronunțe asupra acestei probleme a înapoierii, precum și asupra problemei încredințării copilului, acest aspect privește interpretarea dreptului național și nu este de competența Curții. Prin urmare, este de competența instanțelor belgiene să se pronunțe cu privire la aspectul menționat.

49 Rezultă din cele ce precedă că stabilirea instanței naționale competente pentru examinarea problemelor privind înapoierea și încredințarea copilului în cadrul procedurii prevăzute la articolul 11 alineatele (6)-(8) din regulament ține de opțiunea statelor membre, și aceasta chiar și în ipoteza în care, la data notificării hotărârii de neînapoiere a unui copil, o instanță judecătorească este deja sesizată cu o procedură pe fond referitoare la răspunderea părintească față de acest copil.

50 Cu toate acestea, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 41 din prezenta hotărâre, o asemenea opțiune nu trebuie să aducă atingere efectului util al regulamentului.

51 Or, faptul că un stat membru atribuie unei instanțe specializate competența de a examina problemele privind înapoierea sau încredințarea copilului în cadrul procedurii prevăzute la articolul 11 alineatele (7) și (8) din regulament, chiar și în cazul în care o instanță judecătorească este deja sesizată, pe de altă parte, cu o procedură pe fond privind răspunderea părintească față de copil, nu poate, ca atare, să aducă atingere efectului util al regulamentului.

52 Cu toate acestea, trebuie să se vegheze ca, într-o ipoteză precum cea în discuție în cauza principală, o asemenea atribuire de competență să respecte drepturile fundamentale ale copilului astfel cum sunt prevăzute la articolul 24 din cartă și, în special, obiectivul privind celeritatea acestor proceduri.

53 În ceea ce privește obiectivul privind celeritatea, trebuie amintit că, atunci când aplică dispozițiile de drept intern relevante, instanța națională căreia îi revine sarcina să le interpreteze este obligată să o facă în lumina dreptului Uniunii și în special a regulamentului.

54 Ținând seama de cele ce precedă, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 11 alineatele (7) și (8) din regulament trebuie interpretat în sensul că nu se opune, în principiu, ca un stat membru să atribuie unei instanțe specializate competența de a examina problemele privind înapoierea sau încredințarea copilului în cadrul procedurii prevăzute de aceste dispoziții, chiar și în cazul în care o instanță judecătorească este deja sesizată, pe de altă parte, cu o procedură pe fond privind răspunderea părintească față de copil.

Cu privire la cheltuielile de judecată

55 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

Articolul 11 alineatele (7) și (8) din Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000, trebuie interpretat în sensul că nu se opune, în principiu, ca un stat membru să atribuie unei instanțe specializate competența de a examina problemele privind înapoierea sau încredințarea copilului în cadrul procedurii prevăzute de aceste dispoziții, chiar și în cazul în care o instanță judecătorească este deja sesizată, pe de altă parte, cu o procedură pe fond privind răspunderea părintească față de copil.

Semnături

i — Numele care figurează la punctele 2, 14, 15 și 37 au fost înlocuite prin litere ca urmare a unei cereri de anonimizare.